

Veranderingen in de checklist van de Nederlandse korstmossen en korstmosparasieten

André Aptroot, Maarten Brand, Kok van Herk & Laurens Sparrus

Er zijn twee belangrijke redenen om met deze aanvulling op de checklist korstmossen te komen. Ten eerste is sinds de laatste checklist (Aptroot et al. 2004) van een groot aantal extra soorten komen vast te staan dat ze (soms al geruime tijd) in Nederland voorkomen of voorkwamen. Ten tweede is de taxonomie van veel korstmossen de laatste jaren nogal grondig op de schop gegaan.

We beginnen met het laatste. Al jaren wordt de nomenclatuur van de gezaghebbende Engelse flora (Purvis et al. 1992) gevolgd, tenzij een afwijkende soortopvatting dat onmogelijk maakt. Zo is de Veldgids (van Herk & Aptroot 2004) qua nomenclatuur nog grotendeels in overeenstemming met deze flora, maar de *Parmelia*-achtigen zijn daarin - in navolging van andere moderne flora's - al wel opgesplitst. Inmiddels is er een nieuwe, gewijzigde Engelse flora in druk. Hierin verandert veel, bijvoorbeeld de namen van de *Parmelia*-achtigen gaan allemaal over naar een nóg modernere indeling met niet alleen *Melanelia*, waar tot nu toe alle bruine epifyten in zaten, maar ook twee extra genera, *Melanelixia* en *Melanohalea*, waar de bruine epifyten nu naar doorverhuizen. De bruine steenbewoners die nu opgenomen waren in *Neofuscelia* gaan juist op in *Xanthoparmelia*. Vanaf het verschijnen van de nieuwe Engelse flora gaan we deze namen ook gebruiken; in de verspreidingskaartjes op internet (www.blwg.nl) zijn ze al doorgevoerd. Op de internetsite zijn ook alle oude namen en synonymen nog aanwezig, die brengen je automatisch bij de nu geaccepteerde naam. Er is dus geen noodzaak meer om een lange lijst wijzigingen te publiceren. Toch willen we een aantal veranderingen toelichten.

Over het eerste, de extra soorten, is het volgende te melden. Een flink aantal soorten is uit de revisie van het oudere herbariummateriaal in Leiden te voorschijn gekomen (Aptroot & van Herk 2008). Van enkele bijna

uitgestorven soorten is het beeld flink veranderd door de recente excursies die als doel hadden om de aan- of afwezigheid van bijna uitgestorven soorten vast te stellen. Overigens bleken de meeste soorten die al meer dan 10 jaar niet gevonden waren inderdaad verdwenen. Een aantal soorten, vooral korsten op gladde schors van bijvoorbeeld populieren, heeft zich wel weer weten te vestigen na lange tijd van afwezigheid. Het gaat hier om *Bacidia laurocerasi*, *Caloplaca cerinella*, *Lecania nylanderiana*, *Lecanora piniperda*, *L. sambuci*, *L. strobilina*, *Leptorhaphis atomaria*, *L. laricis* en *Rinodina pyrina*.

Dit artikel behandelt alle soorten korstmossen die hier nieuw voor Nederland worden opgegeven of alleen in een buitenlands artikel zijn vermeld, en in een aparte paragraaf een aantal niet-gelicheniseerde ascomyceten die door hun levenswijze (op levende schors of steen) ook meestal door lichenologen worden gevonden. Aan het eind van het artikel staat een lijst waarin alle nieuwe soorten sinds de laatste checklist staan, inclusief nieuwe lichenparasieten (herkenbaar aan de vermelding van het licheen waarop de soort voorkomt) en verwante ascomyceten, en alle naamsveranderingen. Er staan ook enkele soorten of opgaven in die niet of niet meer geaccepteerd worden. Op de website www.blwg.nl staat nu een complete, bijgewerkte checklist van de Nederlandse lichenen, lichenparasieten en verwante schimmels.

Nieuwe soorten lichenen voor Nederland

Acarospora rufescens (Ach.) Bausch
Acarospora's behoren tot de lastigst te determineren lichenen. Wat wij altijd *A. smaragdula* genoemd hebben, maar niet K+ rood reageert (wat meestal niet het geval is), kan beter apart gehouden worden onder deze

naam. Het is daarmee een zeer algemene soort, de algemeenste van dit genus in ons land en de enige die bijvoorbeeld veel op kerken voorkomt. Echte *A. smaragdula* (dus K+ rood reagerend en ook in anatomische details wel te onderscheiden, en morfologisch overeenkomend met wat wel var. *lesdainii* is genoemd en als zodanig afgebeeld in Wirth) is bij ons een zeldzame soort, alleen bekend van zeedijken.

Caloplaca cirrochroa (Ach.) Th. Fr.

Een soredieuze, gelobde soort. Recent (>2000) gevonden op een muurtje op de Paasheuvel (atlasblok 2741, hb Brand).

Caloplaca verruculifera (Vain.) Zahlbr.

Een mariene nitrofiële soort met gelobde rand en isidiën, in 2005 gevonden op een dam bij Wieringen (atlasblok 0957, hb Brand). Gepubliceerd in Van den Boom & Brand (2008).

Cladonia carneola (Fr.) Fr.

Een boreaal macrolicheen; in 1982 éénmalig met een enkel exemplaar aangetroffen op zandgrond met veel terrestrische epifyten in het toen net drooggevalven Lauwersmeer (km-hok 02-57-33, hb Brand).

Fuscidea recensa (Stirton) Hertel, V. Wirth & Vezda

Een onopvallende grauwe korst met apothecien. In 1976 aangetroffen op graniet van 3 hunebedden, o.a. D11 te Annen (atlasblokken 1235, 1256, 1728, hb Brand).

Koerberiella wimmeriana (Körb.) Stein

Een onopvallende grauwe korst met apothecien. Deze aan zoetwateroevers gebonden soort is tijdens de najaarsexcursie van 2006 voor het eerst in het veld herkend op graniet van de IJsselmeerdijk van Andijk (km-hok 15-51-22, hb Aptroot, hb Sparrius), maar bleek al eerder (in 2001) gevonden op de zeedijk bij Nieuwstad en Bierum ten N. van Delfzijl (atlasblok 0357, hb van Herk, hb Aptroot) en daarna op de Noordermeerdijk langs de NOPolder (atlasblok 1547, hb Aptroot).

Lecanora pruinosa Chaub.

Deze warmteminnende kalksoort is in 2002 gevonden op tufkrijt van de kerk van Nijswiller (km-hok 62-34-21, hb Brand).

Lecidea huxariensis (Beckh. ex J. Lahm) Zahlbr.

Dit is een onopvallende soort die op stukjes dood hout groeit. Hij is vanaf 1978 vooral in de duinen gevonden (km-hokken 19-12-53, 30-36-31, 30-38-31, hb Brand). Er is ook een vondst uit de 19e eeuw (atlasblok 2535, hb L).

Lemmopsis pelodes (Körb. ex B. Stein) T.L. Ellis

Dit is een onopvallende zwarte pionier op kalkrijke wat kleiige grond, en vanaf de jaren '70 hier en daar gevonden: onder meer op de Middelpaten (km-hok 48-15-43, hb Brand), achter de duinen (atlasblok 3028, hb Brand) en in de Flevopolder (km-hok 20-56-41, hb Aptroot). Gepubliceerd in Van den Boom & Brand (2008).

Lepraria crassissima (Hue) Lettau

Een steriele soredieuze soort die meestal verward wordt met andere *Lepraria*'s, maar daarvan te onderscheiden is doordat hij makkelijk in zijn geheel van het substraat los te halen is, en dan aan de witte onderkant C+ roze reageert. De soort is vanaf de jaren '90 een paar keer gevonden in het noorden van het land en in de Biesbosch (atlasblokken 1625, 1717, 4423, hb Brand), en in 2003 op mergel in de Julianagroeven (km-hok 62-21-53, hb Aptroot). Er is ook een vondst uit de 19e eeuw (atlasblok 6128, hb L, mee-verzameld met *Solorina saccata*).

Micarea coppinsii Tønsberg

Een soredieuze korst, vanaf de jaren '90 een paar maal gevonden op graniet van hunebedden, o.a. bij Anloo (atlasblokken 1235, 1256, hb Brand). De naam is ook al eerder korte tijd ten onrechte gebruikt voor wat toen nog een onbeschreven soort was, namelijk *Micarea viridileprosa*. Gepubliceerd in Van den Boom & Brand (2008).

Micarea curvata Coppins

Een onopvallende korst die vanaf de jaren '70 op vooral hunebedden is aangetroffen (diverse atlasblokken, hb Brand). Gepubliceerd in Van den Boom & Brand (2008).

Miriquidica pycnocarpa (Körb.) Andreev

Een onopvallende soort die in de jaren 1990 is gevonden op 3 hunebedden, o.a. D14 te

Eexterhalte (atlasblokken 1246, 1256, 1257, hb Brand). Gepubliceerd als *Lecidea pycnocarpa* in Van den Boom & Brand (2008).

Pachyphiale carneola (Ach.) Arnold

Een zeer klein korstmos. Groeide in de negentiger jaren op een beuk bij het Solsche Gat in het Speulderbosch, maar is daar inmiddels weer verdwenen (km-hok 32-17-14, hb Brand).

Porpidia striata Fryday

Een recent beschreven soort waar een exemplaar uit 1978 afkomstig van een granieten kei bij Diever (Berkenheuvel, atlasblok 1628, hb Brand) aan kan worden toegeschreven.

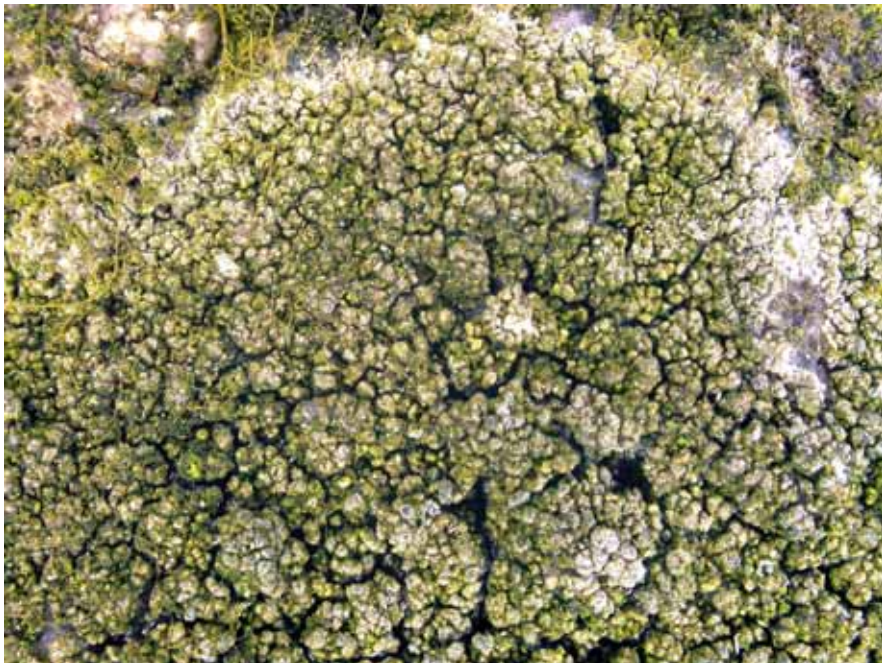
Scoliciosporum sarothamni (Vainio) Vězda

Een nogal onopvallende soort die op takjes voorkomt, vooral brem, maar ook wilg, en pas op het najaarweekend van 2007 voor het eerst werd herkend, maar bekend is van diverse plaatsen, zoals de Hanzeplaat in het Ketelmeer (km-hok 21-31-41, hb Aptroot), de

Biesbosch (km-hok 44-24-33, hb Aptroot) en Tegelen (km-hok 58-16-54, hb Aptroot), allemaal van deze eeuw. Elke eeuw heeft kennelijk zijn karakteristieke *Scoliciosporum* op takjes; in de 20e eeuw was dit de nu vrijwel verdwenen *S. chlorococcum*. Door het donkerdergroene thallus, de discrete soralen en de vluchtige C+ roze reactie te onderscheiden van *S. gallurae*. Mocht deze laatste soort uiteindelijk synonym blijken te zijn, dan nog heeft de naam *sarothamni* prioriteit.

Tephromela grumosa (Pers.) Hafellner & Cl. Roux

Een soredieuze korst, in 1941 voor het eerst gevonden op graniet van een hunebed (atlasblok 1256, hb L). In de negentiger jaren een paar maal opnieuw gevonden op hunebedden, maar pas recent weer herkend (atlasblokken 1235, 1257, 1717, hb Brand, hb Aptroot). De naam is eerder al langere tijd ten onrechte gebruikt voor wat toen nog een onbekende soort was, namelijk *Lecanora pannonica*, maar die groeit in een heel ander milieu (op kerkmuren).

Figuur 1. *Tephromela grumosa* op een hunebed bij Buinen (foto: Kok van Herk).

***Thelidium pyrenophorum* Mudd**

Een vrij duidelijke pyrenocarpe soort, die pas begin negentiger jaren op één plaats langs de Waal (atlasblok 4511, hb Brand) werd ontdekt. Met de dijkverzwaringen van 1995 is de soort verdwenen. Een exemplaar uit 1833 met de naam *Verrucaria pyrenophora* (leg. W. de Haan, hb L) behoort tot *Verrucaria glaucina*.

Verrucaria

De taxonomie van *Verrucaria*'s is nog steeds verre van stabiel, en daarom duikt er nog wel eens een nieuwe naam op. Nu er een uitvoeriger verhandeling van het geslacht in de Britse Flora staat, hebben we inmiddels een iets betere aansluiting gevonden in zowel de taxonomie als de naamgeving. *Verrucaria fuscella* en *V. polysticta* hielden wij allang gescheiden, maar onder andere namen, resp. *Placopyrenium trachyticum* en *Verrucaria glaucina*. We hebben geen sterke opvatting over het al dan niet erkennen van het genus *Placopyrenium*; het zal wel een monofyletische groep zijn, maar het maakt *Verrucaria* als geheel er alleen maar parafyletischer op. Hetzelfde geldt eigenlijk voor *Thelidium*; het is duidelijk dat de aanwezigheid van af en toe een septum niet veel voorstelt; *Verrucaria bryoctona* heeft er soms zelfs 4. We hebben *Thelidium olivaceum* kunnen laten vervallen; al het Nederlandse materiaal behoort tot *Verrucaria pinguicula* en stemt trouwens ook niet overeen met de beschrijving in de Duitse flora. *Verrucaria papillosa* is in navolging van de Engelsen samengevoegd met *V. viridula*. Ook *Verrucaria umbrinula* vervalt; het materiaal blijkt uiteen te vallen in twee soorten: *V. nigrescens* (vaak forma *tectorum* die we dus tegenwoordig niet meer als soort erkennen) en *V. fusconigrescens* (zie hieronder). De enige soorten *Verrucaria* waar we echt niet omheen kunnen en die nu nog in Nederland erkend worden maar niet in Engeland zijn de mariene *V. paulula* en *erichsenii*, *V. acrotella* (een donkere soort met kleine thalli, kleine, verdikte peritheciën en kleine sporen), *V. virens* en *V. foveolata* (zie hieronder).

***Verrucaria foveolata* (Floerke) Massal.**

Deze soort, in de checklist van 1988 vermeld als *V. veronensis*, schijnt vooral in Zuid-Limburg veel voor te komen op mergel, en verschilt van *V. muralis* (waarmee hij soms samen voorkomt) door de doorlopende zwarte laag onder de peritheciën (o.a. atlasblokken 6128, 6221, 6223, hb Aptroot, hb Brand).

***Verrucaria fusconigrescens* Nyl.**

Dit is een soort die wel in de Britse flora staat. Bij ons komt de soort vooral voor langs de Zee- en IJsselmeerdijken (atlasblokken 0357, 0718, 0822, 0943, 1551, 1552, 1928, 1937, 1938, 2012, 2527, 2546, 2547, 2548, 3214, 6221, hb Aptroot, hb Brand), en is vroeger ook al gevonden (hok 2536, hb L).

Nieuwe soorten niet-gelicheniseerde ascomyceten

***Arthopyrenia callunae* (De Not.) Aptroot**

Een onopvallende, niet gelicheniseerde pyrenocarpe ascomycete die vooral op dunne takjes groeit, o.a. op de Waddeneilanden. Hij is pas onlangs in het juiste genus gecombineerd (Aptroot 2007). Gevonden sinds 1900 tot recent (o.a. atlasblokken 0147, 0153, 0437, 2651, 3211, 3221, 4532, 5141, hb Aptroot, hb Brand).

***Chaenothecopsis pusilla* (Ach.) A.F.W. Schmidt**

Een niet-gelicheniseerde calicioide ascomycete. Recent diverse keren gevonden op dood hout (atlasblokken 1253, 4011, 4013, 4017, hb Aptroot, Brand, van Herk) en in de 19e eeuw op houten hek bij Haren, Witteveen (waarschijnlijk atlasblok 0754, hb L).

***Leptorhaphis laricis* (Lahm) B. Aguirre**

Een niet gelicheniseerde pyrenocarpe ascomycete van gladde schors, vooral *Calluna* en *Quercus*-takjes sinds de negentiger jaren weer veel gevonden (diverse atlasblokken, hb Brand).

***Lichenothelia convexa* Henssen**

Een niet gelicheniseerde pyrenocarpe ascomycete van steen, in de zeventiger jaren een paar maal met zekerheid gevonden op diverse hunebedden, maar vaak verward met afgebroken rhizinen van korstmossen (diverse atlasblokken, hb Brand).

Mycoglaena myricae (Nyl.) R.C. Harris
Een niet-gelicheniseerde pyrenocarpe ascomyceet van gladde schors, in de negentiger jaren gevonden bij Geeuwenbrug (atlasblok 1721, hb Brand).

Mycoporellum sacromontanum (Strasser) Redinger
Een niet-gelicheniseerde pyrenocarpe ascomyceet van steen, in de tachtiger jaren eenmaal met zekerheid gevonden op hunebed bij Emmen, maar vaak verward met afgebroken rhizinen van korstmossen (atlasblok 1748, hb Brand).

Phaeocalicium populneum (Brond. ex Duby) A.F.W. Schmidt
Een niet-gelicheniseerde calicioïde ascomyceet. In de 19e eeuw gevonden bij Leusden (atlasblok 3234, hb L).

Thelocarpon magnussonii G. Salisb.
Een waarschijnlijk niet gelicheniseerde ascomyceet in een genus van (verder) lichenen, in de tachtiger jaren gevonden op baksteen langs de IJsselmeerkust bij Marsum (atlasblok 0717, hb Brand).

Tomasellia gelatinosa (Chevall.) Zahlbr.
Een niet gelicheniseerde pyrenocarpe ascomyceet van gladde schors, recent op een paar plaatsen gevonden (atlasblokken 1212, 2251, hb Brand).

Aanvullingen en wijzigingen in de checklist:

Abrothallus bertianus De Not. – op *Melanelia glabratula*
Abrothallus microspermus Tul. – op *Flavoparmelia caperata*
Absconditella lignicola Vězda & Pisut vervalt [foute opgave]
Acarospora rufescens (Ach.) Bausch
Acarospora smaragdula (Wahlenb.) A. Massal. s.s.
Arthonia graphidicola Coppins – op *Graphis scripta*
Arthonia patellulata Nyl.
Arthonia punctella Nyl. – op *Diplotomma alboatrum*
Arthopyrenia cinereopruinosa (Schaer.) A. Massal.
Arthopyrenia callunae (DeNot.) Aptroot
Aspicilia laevata (Ach.) Arnold
Bacidia sulphurella Samp. [hiertoe behoort het Nederlandse materiaal van *B. arnoldiana*]
Bachmanniomyces D. Hawksw.

Bachmanniomyces uncialicola (Zopf) D. Hawksw. – op *Cladonia uncialis*
Bagliettoa calciseda (DC.) Gueidan & Cl. Roux [synonym: *Verrucaria calciseda*]
Bilimbia DeNot. [synonym: *Myxobilimbia*]
Bilimbia lobulata (Sommerf.) Hafellner & Coppins [synonym: *Myxobilimbia lobulata*]
Bilimbia sabuletorum (Schreb.) Arnold [synonym: *Myxobilimbia sabuletorum*]
Botryolepraria Canals, Hern.-Mariné, Gómez-Bolea & Llimona
Botryolepraria lesdainii (Hue) Canals, Hern.-Mariné, Gómez-Bolea & Llimona [synonym: *Lepraria lesdainii*]
Bryoria bicolor (Ehrh.) Brodo & D. Hawksw.
Bryoria implexa (Hoffm.) Brodo & D. Hawksw. [B. *osteola* was foute det.]
Buellia arborea Coppins & Tønsberg
Caloplaca chrysodeta (Vain. ex Räsänen) Dombr. [synonym: *Leproplaca chrysodeta*]
Caloplaca cirrochroa (Ach.) Th. Fr.
Caloplaca dichroa Arup [hiertoe behoort het Nederlandse materiaal van *C. coronata*]
Caloplaca verruculifera (Vain.) Zahlbr.
Catillaria fungoides Etayo & van den Boom
Chaenothecopsis pusilla (Ach.) A.F.W. Schmidt
Chromatochlamys vervalt [= synonym van *Thelenella*]
Cladina vervalt [is weer onderdeel van *Cladonia* geworden]
Cladonia arbuscula (Wallr.) Flot. [synonym: *Cladina arbuscula*]
Cladonia botrytis (Hagen) Willd.
Cladonia carneola (Fr.) Fr.
Cladonia ciliata Stirt. [synonym: *Cladina ciliata*]
Cladonia portentosa (Dufoer) Coem. [synonym: *Cladina portentosa*]
Cladonia prolifica Ahti & Hammer, opgegeven door Van den Boom & Brand (2008) betreft jong materiaal van *C. phyllophora*.
Cladonia rangerifera (L.) F.H. Wigg. [synonym: *Cladina rangerifera*]
Cladonia stellaris (Opiz) Pouzar & Vězda [synonym: *Cladina stellaris*]
Collema auriforme (With.) Coppins & J.R. Laundon
Collemopsidium Nyl. [omvat de meeste soorten van *Pyrenocollema*; alleen het type, *P. tichothecioides*, blijft in dit genus]
Collemopsidium arenisedum (A.L. Sm.) Coppins & Aptroot [synonym: *Pyrenocollema arenisedum*]
Collemopsidium chlorococcum (Aptroot & van den Boom) Coppins & Aptroot [synonym: *Pyrenocollema chlorococcum*]
Collemopsidium halodytes (Nyl.) Grube & B.D. Ryan [synonym: *Pyrenocollema halodytes*]
Collemopsidium monense (Wheldon) Coppins & Aptroot [synonym: *Pyrenocollema monense*]
Collemopsidium subarenisedum (G. Salisb.) Coppins & Aptroot [synonym: *Pyrenocollema subarenisedum*]

- Cornutispora lichenicola* D. Hawksw. & B. Sutton
– op *Hypogymnia physodes*
- Corticifraga peltigerae* (Fuckel) D. Hawksw. & R. Sant. – op *Peltigera rufescens*
- Diplotomma hedinii* (H. Magn.) P. Clerc & Cl. Roux [synonym *D. epipolium*]
- Endococcus brachysporus* (Zopf) M. Brand & Diederich – op *Porpidia*
- Endococcus exerrans* Nyl. – op *Rhizocarpon*
- Endococcus fusiger* Th. Fr. & Almq. – op *Rhizocarpon*
- Fuscidea pusilla* Tønsberg
- Fuscidea recens* (Stirton) Hertel, V. Wirth & Vězda
- Gregorella* Lumbsch
- Gregorella humida* (Kullh.) Lumbsch [synonym: *Moelleropsis humida*]
- Hypotrachyna afrorevoluta* (Krog & Swinscow) Krog & Swinscow
- Jamesiella* Lücking, Sérus. & Vězda [synonym voor de Nederlandse soort: *Gyalideopsis*]
- Jamesiella anastomosans* (P. James & Vězda) Lücking, Sérus. & Vězda [synonym: *Gyalideopsis anastomosans*]
- Koerberiella* Stein
- Koerberiella wimmeriana* (Körb.) Stein
- Lawalreea* Diederich
- Lawalreea lecanorae* Diederich – op *Lecanora hagenii*
- Lecanora albellula* Nyl. [synonym: *Lecanora piniperda*]
- Lecanora pruinos*a Chaub.
- Lecanora semipallida* H. Magn. [synonymen: *L. flotowiana* en *L. xanthostoma*, wat 2 chemische rassen zijn met overgangen]
- Lecanora zoster*ae (Ach.) Nyl. wordt niet geaccepteerd [tenminste het Nederlandse materiaal is *L. dispersa*]
- Lecidea fuliginosa* Taylor
- Lecidea grisella* Flörke
- Lecidea huxariensis* (Beckh. ex J. Lahm) Zahlbr.
- Lecidea lactea* Floerke [Nederlandse *L. lapicida* met norstictinezuur behoort hiertoe]
- Lecidella achristotera* (Ach.) Hertel & Leuck. wordt niet geaccepteerd [tenminste het Nederlandse materiaal is *L. elaeochroma*]
- Lemmopsis* (Vain.) Zahlbr.
- Lemmopsis pelodes* (Körb. ex B. Stein) T.L. Ellis
- Lepraria crassissima* (Hue) Lettau
- Lepraria ecorticata* (J.R. Laundon) Kukwa [synonym: *Lecanora ecorticata*]
- Lepraria membranacea* (Dicks.) Vain. [synonym: *Leproloma membranaceum*]
- Lepraria vouauxii* (Hue) R.C. Harris [synonym: *Leproloma vouauxii*]
- Leproloma* verval[t [= synonym van *Lepraria*]
- Leproplaca* verval[t [samengenomen met *Caloplaca*]
- Leptogium palmatum* (Huds.) Mont. [synonym: *Leptogium corniculatum*]
- Leptogium subtile* (Schrad.) Torss.
- Leptorhaphis laricis* (Lahm) B. Aguirre
- Leptorhaphis parameca* (A. Massal.) Körb. verval[t [foute determinatie, moet zijn: *Leptorhaphis maggiana*]
- Lichenochora aprica* Hafellner & Nik. Hoffmann – op *Aspicilia leproscens*
- Lichenochora weillii* (Werner) Hafellner & R. Sant. – op *Physconia grisea*
- Lichenomphalia* Redhead, Lutzoni, Moncalvo & Vilgalys [synonym: *Omphalina*, in paddenstoelenchecklist als *Phytoconis*]
- Lichenomphalia hudsoniana* (H.S. Jenn.) Redhead, Lutzoni, Moncalvo & Vilgalys [synonym: *Omphalina hudsoniana*, in paddenstoelenchecklist als *Phytoconis hudsonianum*]
- Lichenomphalia umbellifera* (L.) Redhead, Lutzoni, Moncalvo & Vilgalys [synonym: *Omphalina ericetorum*, in paddenstoelenchecklist als *Phytoconis ericetorum*]
- Lichenomphalia velutina* (Quél.) Redhead, Lutzoni, Moncalvo & Vilgalys [synonym: *Omphalina velutina*, in paddenstoelenchecklist als *Phytoconis velutinum*]
- Lichenothelia* D. Hawksw.
- Lichenothelia convexa* Henssen
- Melanelixia* O. Blanco et al.
- Melanelixia fuliginosa* (Fr. ex Duby) O. Blanco et al. [synonym: *Melanelia fuliginosa*]
- Melanelixia subargentifera* (Nyl.) O. Blanco et al. [synonym: *Melanelia subargentifera*]
- Melanelixia subaurifera* (Nyl.) O. Blanco et al. [synonym: *Melanelia subaurifera*]
- Melanohalea* O. Blanco et al.
- Melanohalea elegantula* (Zahlbr.) O. Blanco et al. [synonym: *Melanelia elegantula*]
- Melanohalea exasperata* (De Not.) O. Blanco et al. [synonym: *Melanelia exasperata*]
- Melanohalea exasperatula* (Nyl.) O. Blanco et al. [synonym: *Melanelia exasperatula*]
- Melanohalea laciniatula* (Flagey ex H. Oliv.) O. Blanco et al. [synonym: *Melanelia laciniatula*]
- Micarea coppinsii* Tønsberg
- Micarea curvata* Coppins
- Micarea subcinerea* M.A. Brand & van den Boom [hiertoe behoort het materiaal dat als *Micarea cinerea* was opgegeven]
- Miriquidica* Hertel & Rambold
- Miriquidica pycnocarpa* (Körb.) Andreev
- Muellerella erratica* (A. Massal.) Hafellner & V. John – op allerlei korsten op steen en soms ook als vrijlevende ascomycet [synonym: *Muellerella pygmaea* var. *athallina*]
- Muellerella polyspora* Hepp ex Müll. Arg. – op korsten
- Multiclavula* R.H. Petersen verval[t [de Nederlandse soort is geen korstmos maar een parasiet op algen en bovendien geen *Multiclavula*]
- Multiclavula vernalis* (Schwein.) R.H. Petersen verval[t [is geen korstmos maar een parasiet op algen en bovendien geen *Multiclavula*]

- Mycobilimbia* Rehm [hiertoe behoort onze *Biatora* soort]
- Mycobilimbia pilularis* (Körb.) Hafellner & Türk [synonym: *Biatora sphaeroides*]
- Mycoglaena* Höhnelt
- Mycoglaena myricae* (Nyl.) R.C. Harris
- Mycoporellum* Müll. Arg.
- Mycoporellum sacromontanum* (Strasser) Redinger
- Myriospora* Nägeli ex Hue
- Myriospora heppii* Nägeli ex Hue [synonym *Acarospora heppii*]
- Neofuscelia* vervalt [synonym van *Xanthoparmelia*]
- Ochrolechia arborea* (Kreyer) Almb. wordt niet geaccepteerd [tenminste het Nederlandse materiaal is slechts een chemisch ras van *O. androgyna* dat niet gekenmerkt is door een bepaalde mofologie of ecologie]
- Ochrolechia szatalaensis* Verseghy
- Ochrolechia tartarea* (L.) A. Massal.
- Ophioparma* Norman
- Ophioparma ventosa* (L.) Norman
- Pachyphiale* Lönnr.
- Pachyphiale carneola* (Ach.) Arnold
- Parmotrema perlatum* (Ach.) D. Hawksw. [synonym *Parmotrema chinense*]
- Parmotrema pseudoreticulatum* (C. Tav.) Hale [*P. stuppeum* was foute det.]
- Parmotrema reticulatum* (Taylor) M. Choisy [synonym: *Rimelia reticulata*]
- Peltigera aphthosa* (L.) Willd.
- Peltigera extenuata* (Nyl.) Vain.
- Peltigera leucophlebia* (Nyl.) Gyelnik
- Peltigera szatalae* Gyelnik
- Phacopsis* Tul.
- Phacopsis geographici* (J. Steiner) Keissl. – op *Rhizocarpon*
- Phaeocalicium* Alb. Schmidt
- Phaeocalicium populneum* (Brond. ex Duby) A.F.W. Schmidt
- Phoma* Sacc.
- Phoma caperatae* Vouaux – op *Flavoparmelia caperata*
- Phoma cytospora* (Vouaux) D. Hawksw. – op *Parmelia sulcata*
- Phoma peltigerae* (P. Karst.) D. Hawksw. – op *Peltigera rufescens*
- Piccolia* A. Massal.
- Piccolia ochrophora* (Nyl.) Hafellner [synonym *Strangospora ochrophora*]
- Placidium* A. Massal [omvat alle nederlandse soorten van *Catapyrenium*]
- Placidium rufescens* (Ach.) A. Massal [synonym: *Catapyrenium rufescens*]
- Placidium squamulosum* (Ach.) Breuss [synonym: *Catapyrenium squamulosum*]
- Placopyrenium* Breuss vervalt [is synonym van *Verrucaria*]
- Porpidia cinereoatra* (Ach.) Hertel & Knoph [*P. musiva* in checklist, zie boven]
- Porpidia contraponenda* (Arnold) Knoph & Hertel [*Fuscidea gothoburgensis* was foute det.]
- Porpidia striata* Fryday
- Protoblastenia cyclospora* (Hepp ex Körb.) Poelt [*P. calva* was foute det.]
- Psoroglaena* Müll. Arg. [synonym: *Macentina*]
- Psoroglaena abscondita* (Coppins & Vezda) Hafellner & Türk [synonym: *Macentina abscondita*]
- Psoroglaena stigonemoides* (Orange) A. Henssen [synonym: *Macentina stigonemoides*]
- Punctelia jeckeri* (Roum.) Kalb [synonym: *P. ulophylla*]
- Pyrenopsis* Nyl.
- Pyrenopsis conferta* (Bornet) Nyl.
- Rhizocarpon riparium* Räs. vervalt [wordt niet meer gescheiden gehouden van *R. geographicum* en is daarvan een chemisch ras]
- Rimelia* vervalt [= synonym van *Parmotrema*]
- Sclerococcum montagnei* Hafellner – op *Lecanora rupicola*
- Scoliciosporum corticolum* (Anzi) Arnold
- Scoliciosporum sarothamni* (Vainio) Vězda
- Solenopsora* A. Massal.
- Solenopsora candicans* (Dickson) Steiner
- Sphaerophorus* Pers.
- Sphaerophorus globosus* (Huds.) Vainio
- Tephromela grumosa* (Pers.) Hafellner & Cl. Roux
- Thelenella muscorum* (Fr.) Vainio [synonym: *Chromatochlamys muscorum*]
- Thelidium olivaceum* Körb. vervalt
- Thelidium pyrenophorum* Mudd
- Thelocarpon magnussonii* G. Salisb.
- Tomasellia* A. Massal.
- Tomasellia gelatinosa* (Chevall.) Zahlbr.
- Toninia subfuscae* (Arnold) Timdal – op *Lecanora campestris*
- Trapelia glebulosa* (Sm.) J.R. Laundon [synonym: *Trapelia involuta*]
- Tuckermanopsis* Gyelnik [niet met 2 nn]
- Tuckermanopsis chlorophylla* (Willd.) Hale [niet met 2 nn]
- Usnea flavocardia* Räs. [synonym: *Usnea wirthii*]
- Verrucaria denudata* Zschacke [synonym: *V. hydrela*]
- Verrucaria foveolata* (Floerke) Massal. [synonym: *Verrucaria veronensis*]
- Verrucaria fuscella* (Turner) Winch [synonym: *Placopyrenium trachyticum*]
- Verrucaria fusconigrescens* Nyl.
- Verrucaria nigrescens* f. *tectorum* (A. Massal.) Coppins & Aptroot [synonym: *V. tectorum*]
- Verrucaria papillosa* Ach. vervalt [is synonym van *Verrucaria viridula*]
- Verrucaria polysticta* Borrer [synonym: *Verrucaria glaucina*]
- Verrucaria umbrinula* Nyl. vervalt
- Verrucocladosporium* K.Schub., Aptroot & Crous [synonym: *Cladosporium*, althans de lichenparasitische soort]
- Verrucocladosporium dirinae* K.Schub., Aptroot & Crous – op *Dirina massiliensis* [synonym:

Cladsporium arthoniae, althans het Nederlandse materiaal op *Dirina*]
Verrucula J. Steiner
Verrucula maritimaria Nav.-Ros. & Cl. Roux [synonym: *Verrucaria latericola*]
Verruculopsis Gueidan, Nav.-Ros. & Cl. Roux
Verruculopsis lecideoides (A. Massal.) Gueidan & Cl. Roux [synonym: *Verrucaria lecidoides*]
Xanthoparmelia delisei (Duby) O. Branco et al. [synonym: *Neofuscelia delisei*] Overigens behoort het meeste Nederlandse materiaal tot *X. pulla*.
Xanthoparmelia loxodes (Nyl.) O. Branco et al. [synonym: *Neofuscelia loxodes*] *Xanthoparmelia pulla* (Ach.) O. Branco et al. [synonym: *Neofuscelia pulla*] Overigens behoort het meeste Nederlandse materiaal dat *Neofuscelia delisei* werd genoemd tot *X. pulla*.
Xanthoparmelia stenophylla (Ach.) Ahti & D. Hawksw. [synonym: *X. somloensis*]
Xanthoparmelia verruculifera (Nyl.) O. Branco et al. [synonym: *Neofuscelia verruculifera*]
Zwackhiomyces calcariae (Flagey) Hafellner & Nik. Hoffm. – op *Aspicilia contorta*
Zwackhiomyces lithoiceae correcte auteursnaming: (B. de Lesd.) Hafellner & V. John

Literatuur

- Aptroot, A. 2007. *Mycosphaerella* and its anamorphs 2. CBS Biodiversity series.
Aptroot, A. & K. Van Herk. 2008. Nieuwe lichenen voor de Nederlandse flora uit het oude herbarium materiaal. *Buxbaumiella* 81: 7-14.
Aptroot, A., C.M. van Herk, L.B. Sparrius & J.L. Spier. 2004. Checklist van de Nederlandse korstmossen en lichenparasieten. *Buxbaumiella* 69: 16-55.
Boom, P.P.G. van den & A.M. Brand. 2008. New records of lichens, lichenicolous and allied fungi from Belgium and The Netherlands. *Sauteria* 15: 95-101.
Herk, K. & A. Aptroot. 2004. *Veldgids Korstmossen*. Uitgeverij KNNV.
Purvis, O.W., B.J. Coppins, D.L. Hawksworth, P.W. James & D.M. Moore. 1992. *The lichen flora of Great Britain and Ireland*. Natural History Museum Publications.
Auteursgegevens
A. Aptroot, Gerrit van der Veenstraat 107, 3763 XK Soest (andreaaptroot@wanadoo.nl)
A.M. Brand, Klipperwerf 5, 2317 DX Leiden
C.M. van Herk, Goudvink 47, 3766 WK Soest (lonsoest@wxs.nl)
L.B. Sparrius, Vrijheidslaan 27, 2806 KE Gouda (sparrius@dds.nl)

Abstract

Changes in the checklist of the Dutch lichens and lichenicolous fungi

Several lichens, non-lichenized ascomycetes and lichenicolous fungi are reported from the Netherlands for the first time. Furthermore, all recent additions to and changes in nomenclature and taxonomy of Dutch lichens are listed, in several cases provided with a rationale. Many name changes are made in conjunction with the appearance of the new British Lichen Flora.